

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü

Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi

Dergiye Geliş Tarihi: 08.03.2013
Yayına Kabul Tarihi: 10.04.2013

Baş Editör: Naim Çağman
Alan Editörü: Yasin Gökbülüt

Ailenin Çocuğun Eğitimine Etkin Katılımı: Öğretmen Adaylarının Görüşleri*

Bayram TAY^a (bayramtay@ahievran.edu.tr)
Alper Murat ÖZDEMİR^a (alpermuratozdemir@gmail.com)
Kasım YILDIRIM^{b,1} (dogukanepsilon@gmail.com)

^aAhi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 40000 Kırşehir

^bMuğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 48000 Muğla

Özet – Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerine etkin katılımlarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırma betimsel bir durum saptaması niteliğindedir. Çalışma sürecine sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan 172 öğrenci dâhil edilmiştir. Çalışmada veri toplamak amacı ile açık uçlu sorulardan oluşan anket formu kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarından elde edilen veriler üzerinde betimsel analizler gerçekleştirilmiş ve öğretmen adaylarının her bir açık uçlu soruya vermiş olduğu cevaplar, o soru başlığı altında sunulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler –
Aile, çocuk, çocuk eğitimi, aile katılımı öğretmen adayları

Gaziosmanpaşa Journal of Scientific Research 5 (2013) 76-93

Effective Family Involvement in Child Education: Pre-service Teachers' Opinions

Abstract – In this study, we aimed to investigate pre-service elementary school classroom teachers' views about effective family involvement in children education. The study used case study method to find the necessary answers for overall research aim. A total of 172 pre-service classroom teachers were enrolled in the study. A questionnaire with open-ended questions was used to collect the data from the pre-service teachers. The data obtained from the pre-service teachers was analyzed by using descriptive analysis technique and the findings were presented under each open-ended question that the pre-service teachers answered in the questionnaire form. In the light of the findings, we gave some recommendations for all stakeholders in education.

Keywords –
Family, child, child education, parent involvement, pre-service teachers

Received: 08.03.2013

Accepted: 10.04.2013

* Bu çalışma 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda Sunulmuştur.

¹Sorumlu Yazar

1. Giriş

Bazı araştırmacılara göre okumaya hazırlık, doğuştan çocuğun okula başladığı zamana kadar geçen süreyi kapsamaktadır ve yazı dilinin amaç ve süreçlerini anlamak, okumayla ilgili bazı becerileri kazanmaktan daha önemlidir. Bu görüşü savunanlara göre çocuklara hikâyeye dinletmek ve hikâyenin yeniden üretilmesine yönelik katkıda bulunmalarını sağlamak çocukları gerçek süreçlerle karşı karşıya getirmeyi sağlamaktadır. Doğuştancı yaklaşım Vygotsky'nin görüşlerinden etkilenmiştir. Vygotsky'e göre çocuklar okuma yazma becerilerini bir yetişkin ile aralarında oluşan sosyal iletişime ve bu iletişimin etkililik derecesine göre kazanmaktadırlar (Akyol, 2010). Dolayısıyla doğumdan sonra özellikle anne ve baba tarafından sağlanacak eğitimsel destek çocuğun sonraki aşamalarda okuma yazma vb. bilişsel ve duyuşsal becerilerini etkileyecek en önemli unsurların başında gelmektedir (Akyol ve Yıldırım, 2012; Yıldırım, 2010). Araştırmalar ailelerin çocuklarının okul eğitimlerine etkin bir şekilde katılımları sağlandığında çocukların ilgilerinin, katılımlarının, genel başarılarının, güdülenmelerinin ve okuma başarılarının arttığını göstermiştir (Padak ve Rasinski, 2010; Parent Teacher Association [PTA], 2009).

Aile ve çocuk eğitimi üzerine yapılan birçok araştırma ailenin çocuğun eğitimindeki rolünün ne kadar önemli olduğu üzerine sürekli vurgu yapmaktadır. Yapılan araştırmalar aile tarafından çocuğa sağlıklı beslenme ve uyku alışkanlığının kazandırılmasının, ailenin ev ortamında çocukla kurduğu pozitif iletişimin, ailenin çocuğunun okulu ile sağladığı iletimin ve çocuğunun okul başarısı hakkında öğretmenden aldığı dönütlerin, ailenin çocuğu içi oluşturduğu gerçekçi standartların, ailenin çocuğun ev ödevlerini kontrol etmesinin ve ödevleri konusunda çocuğa sorular sormasının, ailenin çocuğa kitap okumasının ve çocuğun okul deneyimleri konusunda çocukla sürekli konuşmasının, ailenin çocuğuyla, kütüphaneye, müzeye, konsere gitmesinin, ailenin okuldaki sosyal kulüplere veya okul dışı etkinliklere katılması konusunda çocuğunu cesaretlendirmesinin, ailenin çocuğun okul dışı etkinliklerini izlemesinin ve çocuğun iyi davranışlar sergilemesi yönünde beklentiler oluşturmasının, ailenin ev ortamında oyunlar oynayarak, gazete veya dergi okuyarak ya da güncel olayları çocuğu ile tartışarak çocuğa model olması gibi unsurların önemi üzerinde sürekli durulmakta, bu vb. kriterleri sağlayabilen ailelerin çocuklarının daha başarılı oldukları ifade edilmektedir (Kohl ve Zipes; 1996; National Center for Educational Statistics [NCES], 1996; National Institute on Media and the Family [NIMF], 1999; O'Donnell, 2008; Zeece, 2002).

Araştırmalar açık bir şekilde şunu ifade etmektedir. Ailenin sosyoekonomik düzeyine bakılmaksızın, aileler çocuklarının eğitim süreçlerine etkin bir şekilde katıldıklarında çocukların daha yüksek düzeyde akademik başarı gösterdikleri, daha üst düzey programlara katıldıkları, okula devamlılıklarında düzenlilik ve süreklilik gösterdikleri, daha iyi sosyal beceriler sergiledikleri, davranışlarını iyi yönde geliştirdikleri, okulu bırakmanın azaldığı ve mezuniyet durumunun arttığı sonuçları ortaya çıkmıştır (Foster, Lambert, Abbott-Shim, McCarty, & Franze, 2005; PTA, 2009).

Harvard Family Research Project (HFRP) (2006), ailenin çocuğun eğitime etkin bir şekilde katılımının çocuğun bilişsel ve sosyal gelişimi için çok önemli olduğunu belirtmekte ve yapılan araştırmaların çoğunun aile katılımını destekleyen sonuçlar ortaya koyduğunu ve aile katılımının araştırmaların ortaya koymuş olduğu olumlu sonuçlarla desteklenerek güçlendirilebileceğini ifade etmiştir. Özellikle bu proje grubu, ailenin çocuğun eğitime etkin katılımının çocukta bilişsel gelişimi artırdığı, iletişim becerilerini

geliştirdiği, çocuklardaki kelime hazinesinin büyümesine katkı sağladığı, çocukların kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini, çocukların anlama becerilerinin geliştiği, çocuğun akran-yetişkin etkileşimine ve öğrenme sürecine aktif bir şekilde dâhil olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda bu proje grubu, ailenin etkin katılımını artırmada öğretmenlere büyük görevler düştüğünü ortaya koymuştur. Öğretmenlerin ailelerle güçlü bir iletişim ağı oluşturarak onları sürekli olarak çocuklarının öğrenme ortamlarına davet etmelerinin, etkili ve bilinçli bir şekilde onların kendi çocuklarının eğitim süreçlerine nasıl katılabilecekleri yönünde farkındalıklarını ve yeterliliklerini artırmalarının, ailelerin, çocukların ve okulun bir arada olabileceği okul dışı etkinlikler organize etmelerinin, çocuğun eğitimi konusunda bilimsel araştırma sonuçlarını ailelerle paylaşımlarının, çocuklarının gelişimi hakkında aileleri sürekli olarak bilgilendirmelerinin vb. öğretmen tarafından sağlanacak uygulamaların ailenin çocuğun eğitime katılımını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Yukarıda ifade edilenler, ailenin çocuğun eğitiminde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak birçok araştırma yukarıda ifade edilenleri, ailenin çocuğu kazandırma konusunda aile, okul ve toplum arasında oluşturulacak pozitif sinerjinin önemli olduğunu dikkat çekmektedirler (Duke ve Purcell-Gates, 2003; Kindervater, 2010; PTA, 2009). Okul kavramı göz önünde bulundurulduğunda da aklımıza ilk olarak öğretmenler gelmektedirler. Dolayısı ile öğretmenlerin ailenin çocuğunun eğitime sağlayacağı katkının önemine yönelik farkındalıkları önem arz etmektedir. Türkiye'deki öğretmen yetiştiren kurumların (eğitim fakülteleri) eğitim programları göz önünde bulundurulduğunda yetiştirilen öğretmen adaylarının çoğunun aile ve çocuk eğitime yönelik doğrudan bir eğitim almadıkları ifade edilebilir. Bu durum çalışmakta olan öğretmenlerin ve eğitim sürecindeki öğretmen adaylarının ailenin çocuk eğitimindeki farkındalıklarına yönelik bilgilerini ve algılarını önemli hale getirmektedir. Bundan dolayı bu çalışmada da sınıf öğretmeni adaylarının bu konudaki farkındalıkları betimlenmeye çalışılmıştır. Aile ve çocuk eğitimi konusundaki algılarının profili çıkartılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda var olan eksiklikler ortaya konulmuş ve ilgili eğitim paydaşlarına gerekli önerilerde bulunulmuştur.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının ailenin çocuğun eğitimin etkin katılımına yönelik görüşlerini belirlemektir. İfade edilen genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplan aranıdır:

1. Öğretmenlerin ve ailelerin çoğun eğitimi konusunda birbirlerinde beklentileri nelerdir?
2. Etkili bir aile-okul işbirliği için neler yapılmalıdır?
3. Ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerine etkin ve bilinçli katılımları için neler yapılmalıdır?
4. Öğretmen eğitim programları çocuğun eğitime ailenin etkin katılımına yönelik öğretmen yeterliklerini artıracak gerekli donanıma sahip midir?
5. Öğretmen adayları ailenin çocuğun eğitime etkin katılımını sağlama da kendi yeterliklerini nasıl değerlendirmektedirler?

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel bir durum saptaması niteliğindedir. Diğer araştırma türlerinden ayrılan yönlerinden yola çıkarak, durum çalışmasının ‘nasıl’ ve ‘niçin’ sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinlemesine incelemesine olanak veren araştırma yöntemi olduğunu söylemek mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2005; Yin, 2003). Bu çalışmada da öğretmen adaylarının ailelerin çocuklarının eğitimlerine etkin katılımlarına yönelik görüşleri betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada veriler Kırşehir ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarından toplanmıştır. Araştırma sürecine toplam 172 öğretmen adayı dahil edilmiştir. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem tekniğinden faydalanılmıştır. Bu örneklem tekniğinde amaç uygun ve gönüllü olan katılımcıları araştırmaya dâhil etmektir (Creswell, 2005). Bu doğrultuda çalışma araştırmacıların ikisinin (birinci ve ikinci yazar) görev yaptığı üniversitede ve gönüllü sınıf öğretmeni adayları ile yürütülmüştür. Böyle bir örneklem tekniğinin seçiminde araştırmaya gönüllü ve uygun katılımcıları dâhil edilmesi sağlanarak daha sağlıklı ve güvenilir verilere ulaşılması amaçlanmıştır.

Tablo 1. Sınıf öğretmeni adaylarının demografik özellikleri

	Özellik	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	50	29.2
	Kadın	122	70.8
Sınıf Düzeyi	1	50	29.2
	2	42	24.4
	3	40	23.2
	4	40	23.2
Toplam	4	172	100

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan anket formu kullanılmıştır. Özellikle açık uçlu soruların tercih edilmesinde katılımcılardan daha derinlemesine verilerin toplanması amacı etkili olmuştur. Anketin oluşturulmasında soru havuzu oluşturulmuş ve araştırmacılar tartışarak ankette hangi soruların yer alması gerektiğine birlikte karar vermişlerdir. Hazırlanan anket formunda toplam 10 soru yer almıştır. Bu sorularla öğretmen adaylarının ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımından ne

anladıkları, ailelerin niçin çocuklarının eğitim sürecine katılmaları gerektiği, aile eğitimine yönelik üniversitede aldıkları eğitim, ailenin evde, okulda ve okul dışında çocuğunun eğitimine bilinçli olarak nasıl katılacağı, bu konuda kendilerini nasıl değerlendirdikleri, ailenin çocuğun eğitimine bilinçli ve etkin katılımı konusunda nelere ihtiyaç duydukları, ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmeleri için neler yapılması gerektiği, ailelerin öğretmenlerden beklentilerinin neler olabileceği, öğretmenlerin ailelerden beklentilerinin neler olabileceği ve etkili bir aile okul işbirliği için okul dışında neler yapılabileceği konularında öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır. Hazırlanan anket formu gönüllü sınıf öğretmeni adaylarına dağıtılmış ve daha sonra toplanan anket formları üzerinde gerekli analizler gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniğinden faydalanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar birkaç kez satır satır okunmuş ve buna yönelik kodlamalar oluşturulmuştur. Katılımcıların ifade ettikleri görüşler kodlanırken anlamlı bir bütün oluşturan sözcük ve cümleler göz önünde bulundurulmuştur. Ulaşılan kodlar ifade edildikleri görüşme sorularının altında tekrarlanma sıklıkları ile birlikte tablolaştırılarak sunulmuştur. Buna ek olarak görüşme verileri üzerinde yapılan kodlamalar literatür doğrultusunda çalışmada bulunan üç araştırmacının ortak kararlarını yansıtmıştır.

3.5. Araştırmanın Güvenirliği

Özellikle nitel paradigma mantığının benimsendiği çalışmalarda araştırma bulgularının sayısal niceliklerle de desteklenmesi araştırmaların kalitesini artırmada kullanılan önemli yollardan biridir (Yıldırım, 2010). Bu araştırmada da öğretmen adaylarının yarı yapılandırılmış anket formlarındaki görüşme sorularına verdikleri cevaplar doğrultusundan ulaşılan kavramlar (kodlar) tekrarlanma sıklıkları ile birlikte sunulmuştur.

Ayrıca yapılan bu araştırmanın transfer edilebilirliğini artırmak için anlaşılır ve detaylı betimlemelere yer verilmiş; veri toplama süreci, katılımcıların özellikleri, nasıl seçildikleri ve veri analiz süreci detaylı bir şekilde araştırmada sunulmuştur. Bu şekilde araştırmanın transfer edilebilirliğine katkı sağlanmıştır (Creswell ve Miller, 2000). Buna ek olarak elde edilen bulguları desteklemek amacı ile katılımcıların görüşlerinden örnek alıntılara yer verilmiştir.

4. Bulgular

1. “Ailenin eğitim sürecine katılımından ne anlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 2’de gösterilmiştir.

“Ailenin eğitim sürecine katılımından ne anlıyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar 14 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “çocuğu destekleme (76)”, “Okul-aile işbirliği (eğitim sürecine etkin katılım) (55)” ve “Çocuğa yardım (39)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “Çocuğun eğitiminde söz sahibi olma (1)”, “Model olma (2)”, “Başarılı olmasını isteme (baskı) (3) ve “Anlayışlı olma (3) ifadelerini söyledikleri görülmektedir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının ailenin eğitim sürecine katılımını nasıl algıladıklarına yönelik görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Çocuğu destekleme	76
2	Okul-aile işbirliği (eğitim sürecine etkin katılım)	55
3	Çocuğa yardım	39
4	Eğitim sürecine etki	17
5	Çocuğa rehberlik edilmesi	13
6	Çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması	13
7	Çocuğun gelişimsel farkındalığı	10
8	Okul idaresi ve öğretmenle görüşme	9
9	Birlikte öğrenme	5
10	Çocuğu güdüleme	5
11	Anlayışlı olma	3
12	Başarılı olmasını isteme (baskı)	3
13	Model olma	2
14	Çocuğun eğitiminde söz sahibi olma	1
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“Ailenin eğitim sürecine katılımından ne anlıyorsunuz.” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerden 9-K-2 kodlu öğrenci “Öğrencinin eğitim aşamasında yanında olması, ona destek olması”, 27-K-1 kodlu öğrenci “Ailenin okulla işbirliği içinde olması, çocuğun gelişimini davranış değişikliklerini düzenli olarak takip etmesini anlıyorum.”, 1-E-3 kodlu öğrenci “Ailenin kendi çocuğuna yardımcı olması ve kontrol etmesi.”, 24-K-2 kodlu öğrenci “Aile eğitim sürecine doğrudan etki yapar.”, 43-K-1 kodlu öğrenci “Ailenin çocuğunun eğitimine katkı sağlaması ve ona yardımcı olarak eğitim sürecine değerlendirip, ona yol gösterip rehberlik etmesidir.”, 35-K-4 kodlu öğrenci “Onun maddi manevi ihtiyaçlarını karşılayarak eğitim sürecine dahil olur.”, 5-K-4 kodlu öğrenci “Çocuğun gelişim özelliklerine uygun davranmalı, anlayışlı olmalı.”, 5-K-1 kodlu öğrenci “Çocuğu anlayabilme, başka çocuklarla kıyaslamamalı,” ve 18-E-4 kodlu öğrenci de “Çocuğun eğitim-öğretim sürecindeki başarısını artırmak amacıyla başta sınıf öğretmeni olmak üzere okul idaresindeki kişilerle yapılan görüşme.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

2. “Aileler çocuklarının eğitim süreçlerine niçin katılmalıdırlar?” sorusuna verilen cevaplar Tablo 3’te gösterilmiştir.

“Aileler çocuklarının eğitim süreçlerine niçin katılmalıdırlar?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar 15 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “aile desteği (33)”, “etkili eğitim (23)” ve “öğrenci başarısı (19)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “okuma yazma eğitime destek (2)”, “Çocuğu yönlendirme (3)”, “Çocuğa model olma (5) ifadelerini söyledikleri görülmektedir. “Aileler çocuklarının eğitim süreçlerine niçin katılmalıdırlar?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. Öğretmen adaylarının ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerine niçin katılmaları gerektiğine ilişkin görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Ailenin çocuğu desteklemesi	33
2	Etkili eğitim	23
3	Çocuğun başarısı	19
4	Çocuğa yardım	16
5	Ailenin çocuğu tanınması	15
6	Çocuğun psikolojisinin önemi	10
7	Çocuğu güdüleme / motive etme	10
8	Ailenin itici güç olması	9
9	Eğitim sürecinin takibi	8
10	Her yönden gelişim	7
11	Ailenin manevi desteği	6
12	Çocuğa rehberlik edilmesi	6
13	Çocuğa model olma	5
14	Çocuğu yönlendirme	3
15	Okuma yazma eğitimine destek	2
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden 1-K-1 kodlu öğrenci “Çocuk eğitim hayatında ailesinden destek olmazsa okuma isteği azalabilir.”, 20-K-4 kodlu öğrenci “Bir süreç olan eğitimden daha etkili verim alabilmek adına sürece aileler dahil edilmelidir.”, 26-K-4 kodlu öğrenci “Aile eğitim sürecine katılmalıdır ki çocuk okulda öğrendiklerini evde pekiştirip kalıcı ve etkili hale getirebilsin.”, 31-E-4 kodlu öğrenci “Çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimini daha iyi takip edebilmek ve çocuklarına bazı zorluklar karşısında yardım etmek, onlara değerli olduklarını hissettirmek için aileler eğitim sürecine katılmalıdır.”, 17-E-3 kodlu öğrenci “Çocuğun daha iyi tanınması sağlanır. Eksik ya da farklı yönlerinin giderilmesi sağlanır.”, 17-K-2 kodlu öğrenci “Aile bireylerinin çocukla ilgilenmesi ve eğitim süreçlerine katılması çocuğun sosyal yaşantısına ve psikolojik gelişimine katkı sağlar.” ve 9-E-4 kodlu öğrenci “Türk milletinin genel özelliği: Bir iş yapacaksın ya önden çekeceksin ya da arkadan ittireceksin. Bunu da yaparken takip edeceksin.” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

3. “Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldınız?” sorusuna verilen cevaplar:

Tablo 4. Öğretmen adaylarının ailenin çocuğun eğitimine etkin katılımına yönelik üniversite eğitimleri hakkındaki görüşleri

Eğitim Alma Durumu	Sınıflar				Toplam
	1	2	3	4	
Aldım	3	13	26	32	74
Almadım	47	29	14	8	98
Genel Toplam	50	42	40	40	172

“Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldınız?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre öğrencilerden 98’i böyle bir eğitim almadıkları ifade etmektedir. Bu öğrencilerin sınıflara göre dağılımına bakıldığında eğitim almayan öğrencilerin sırası ile birinci sınıflarda 47, ikinci sınıflarda 29, üçüncü sınıflarda 14 ve dördüncü sınıflarda 8’dir. Bununla birlikte 74 öğrenci ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik bir eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim alma durumunun dördüncü sınıflarda en çok (32) ve birinci sınıflarda en az (3) olduğu görülmektedir. Eğitim aldığını ifade eden öğrencilerin bu eğitimi nasıl aldığına yönelik yaptığı açıklamalarda kullandıkları ifadeler Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5. Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldıklarına yönelik öğretmen görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Öğretim dersleri ile eğitim bilimleri derslerinde bahsedildi	48
2	Eğitim psikolojisi dersinde bahsedildi	16
3	Erken çocukluk eğitimi dersinde bahsedildi	7
4	Rehberlik dersinde bahsedildi	5
5	2005 Program tanıtımlarında bahsedildi	5
6	Çocuk edebiyatı dersinde bahsedildi	3
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		74

“Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldınız?” sorusuna aldım diyen öğrencilerin verdikleri cevaplar 6 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “Öğretim dersleri ile eğitim bilimleri derslerinde bahsedildi (48)”, “Eğitim Psikolojisi dersinde bahsedildi (16)” ve “Erken Çocukluk Eğitimi dersinde bahsedildi (7)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “Çocuk Edebiyatı dersinde bahsedildi (3)”, “2005 Program tanıtımlarında bahsedildi (5) ve “Rehberlik dersinde bahsedildi (3) ifadelerini söyledikleri görülmektedir. Bununla birlikte bu öğrencilerin büyük çoğunluğu bu konu ile ilgili doğrudan bir ders almadıklarını da ifade etmişler.

“Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldınız?” sorusuna aldım diyen öğrencilerin verdikleri cevaplarla ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf öğretmenliği öğrencilerden 14-E-3 kodlu öğrenci “Öğretim derslerinde bahsedildi.”, B-10-K kodlu öğrenci “Eğitim bilimleri derslerinde görmüştük.”, 29-K-4 kodlu öğrenci “Eğitim psikolojisi derslerinde,”, B-13-K kodlu öğrenci “Rehberlik dersinde bahsedilmişti.” ve 12-E-3 kodlu öğrenci “Çocuk edebiyatı dersinde bahsedilmişti.” şeklinde ifade etmişlerdir.

4. “Öğretmen adayı olarak ailenin çocuklarının eğitim süreçlerine evde, okulda ve okul dışında bilinçli olarak katılmaları noktasında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar:

Tablo 6. Öğretmen adayı olarak ailenin çocuklarının eğitim süreçlerine evde, okulda ve okul dışında bilinçli olarak katılmaları noktasında neler yapılabileceğine ilişkin öğretmen görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Toplantılar yapma	42
2	Okul-aile işbirliği	28
3	Ev ödevleri verme	28
4	Aile eğitimi ve konferanslar düzenleme	19
5	Sosyal aktiviteler düzenleme	18
6	Cesaretlendirme ve destekleme	17
7	Evde eğitim ortamı hazırlama	16
8	Yönlendirme ve rehberlik etme	15
9	Öğrenci gelişimine katkıda bulunma ve takip etme	14
10	Eğitici geziler düzenleme	10
11	Eğitimde teknolojik araç kullanımını yaygınlaştırma	7
12	Kitap okuma alışkanlığı kazandırma	7
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“Öğretmen adayı olarak ailenin çocuklarının eğitim süreçlerine evde, okulda ve okul dışında bilinçli olarak katılmaları noktasında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar 12 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “toplantı (42)”, “işbirliği (28)” ve “ev ödevleri (28)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “kitap okuma alışkanlığı (7)”, “Teknolojik araç kullanımı (7) ve “eğitici geziler (10) ifadelerini söyledikleri görülmektedir.

“Öğretmen adayı olarak ailenin çocuklarının eğitim süreçlerine evde, okulda ve okul dışında bilinçli olarak katılmaları noktasında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerden 12-K-2 kodlu öğrenci “Sürekli veli toplantıları yapılarak ailelerin çocuğu hakkında her şeyi bilmeleri sağlanmalı...”, 24-K2 kodlu öğrenci “Bu konuda öğretmen-öğrenci-aile kapsamında birlikte çalışılarak eğitim süreci iyi yönde desteklenmemelidir.”, 3-K-3 kodlu öğrenci “Aile okul işbirliği ve toplantılarıyla.”, 18-E-4 kodlu öğrenci “Aileler evde çocuklarına ödevler konusunda ipuçları vererek yardımcı olabilirler.”, 11-E-4 kodlu öğrenci “Aileler bu konuda bilinçlendirilmelidir.”, 40-K-2 kodlu öğrenci “Okul dışında ise çocuklarını müzelere, tarihi yerlere, tiyatrolara götürülebilir.”, 5-E-3 kodlu öğrenci “En azından yönlendirme, cesaretlendirme ve motive amaçlı yararlı olacağını düşünüyorum.”, 20-K-4 kodlu öğrenci “Evde öğrencinin öğrenme ortamı düzenlenmeli, desteklenmeli ve psikolojik ruh halini korumalıdır.” ve 21-K-2 kodlu öğrenci “Okul dışı etkinlik, gezi yaparak ve bunlara aileleri de katarak aileleri çocukların eğitim sürecine katmayı çalışırım.” şeklinde ifade etmişlerdir.

5. “Şu anki durumunuzu göz önünde bulundurarak ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımını sağlamada kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar:

“Şu anki durumunuzu göz önünde bulundurarak ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımını sağlamada kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre öğrencilerden 60’ı kendini yeterli gördüğünü ifade etmektedir. Bu öğrencilerin sınıflara göre dağılımına bakıldığında yeterli gören öğrencilerin sırası ile

birinci sınıflarda 10, ikinci sınıflarda 9, üçüncü sınıflarda 17 ve dördüncü sınıflarda 24'dür. Bununla birlikte 82 öğrenci kendini yetersiz gördüğünü ifade etmişlerdir. Yetersiz görenlerin durumu birinci sınıflarda en çok (32) ve dördüncü sınıflarda en az (6) olduğu görülmektedir. “Şu anki durumunuzu göz önünde bulundurarak ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımını sağlamada kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna kararsız diyenlerin cevapları, ikinci sınıflarda en az (2) ve dördüncü ve üçüncü sınıflarda en çok (10) olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmen adaylarının ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımını sağlamada kendilerini nasıl değerlendirdiklerine yönelik görüşleri

Yeterli Görme Durumu	Sınıflar				Toplam
	1	2	3	4	
Yeterli	10	9	17	24	60
Yetersiz	32	31	13	6	82
Kararsız	8	2	10	10	30
Genel Toplam	50	42	40	40	172

6. “İleride öğretmenliğe başladığınızda ailelerin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için nelere ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Tablo 8. Öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında ailenin sürece katılımını etkin kılmak için nelere ihtiyaç duyduklarına ilişkin görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Ailenin bilgilendirilmesi ve eğitimi	44
2	Veli toplantıları yapılması	30
3	Ailenin duyarlı ve bilinçli olması	30
4	Okul-aile işbirliğinin artırılması	27
5	İletişim becerisini artırma	24
6	Çocuğu tanıma	17
7	Çocuğun ihtiyaçlarını bilme	10
8	Rehberlik etme	10
9	Eğitim düzeyinin yükselmesi	8
10	Öğretmen ve idareci desteği verilmesi	7
11	Maddi olanakların artırılması	6
12	Aile ziyaretleri düzenleme	6
13	Sosyal gelişime destek ihtiyacı	5
14	Kaynak kitap ihtiyacı	1
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“İleride öğretmenliğe başladığınızda ailelerin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için nelere ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar 14 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu

açıklarken sırasıyla en çok; “ailenin bilgilendirilmesi ve eğitimi (44)”, “ailenin duyarlı ve bilinçli olması (30)” ve “veli toplantıları (30)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “kaynak kitap (1)”, “sosyal gelişim (5)”, “aile ziyaretleri (6)” ifadelerini söyledikleri görülmektedir. “İleride öğretmenliğe başladığınızda ailelerin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için nelere ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri; aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden 21-E-1 kodlu öğrenci “Aileleri ile iyi ilişkiler kurulması gerektiğini ve bilinçlendirme yapılması gerektiğini düşünüyorum.”, 9-E-4 “Veli toplantıları yapmam gerekecek.”, 15-E-2 kodlu öğrenci “Ailelerin duyarlılığına, onların çocuğa ve eğitime önem vermelerine ihtiyaç duyarım.” 35-E-3 kodlu öğrenci “Anlayışlı ve bilinçli velilerle işbirliği içerisinde çalışma en önemli ihtiyaçtır.”, 7-E-4 kodlu öğrenci “Öncelikle etkili bir iletişim kurmaya ihtiyaç duyacağım.”, 20-K-2 kodlu öğrenci “Çocukların okul dışında nasıl olduğu hakkında ailelerinden fikir edinmeye ihtiyacım var.”, 40-K-3 kodlu öğrenci “Çocuğun seviyesini, psikolojik özelliklerini tanımaya ihtiyaç duyacağımı düşünüyorum.” ve 2-K-2 kodlu öğrenci “Müdür ve diğer öğretmenlerin desteğine ihtiyaç duyarım.” şeklinde ifade etmişlerdir.

7. “Ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için neler yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar:

Tablo 9. Öğretmen adaylarının ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Aileler bilinçlendirilmeli	56
2	Toplantılar (veli toplantıları) düzenlenmeli	45
3	Aile katımlı etkinlikler düzenlenmeli	20
4	Ailelere yönelik eğitim seminerleri düzenlenmeli	19
5	Aile ile iletişim ve etkileşime girilmeli	18
6	Okul-aile işbirliği içinde olmalı	10
7	Aileler kendilerini geliştirmeli	9
8	Ev ziyaretleri yapılmalı	5
9	Kitapçıklar hazırlanmalı/verilmeli	5
10	Rehberlik servislerinden yardım alınmalı	5
11	Aile ile yapılabilecek ev ödevleri verilmeli	4
12	Televizyon programları yapılmalı	1
13	Ev ödevleri ailelere kontrol ettirilmeli	1
14	Sınıf ortamı velilere tanıtılmalı	1
15	Bakanlık, okul, öğretmen ve veliler birlikte çalışmalı	1
16	Aileler de değerlendirilmeli	1
17	Okul yönetimi aktif olmalı	1
18	Aile çocuğunu her gün değerlendirmeli	1
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“Ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için neler yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar onsekiz başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “Aileler

bilinçlendirilmeli (56)”, “Toplantılar (veli toplantıları) düzenlenmeli (45)”, “Aile katılımlı etkinlikler düzenlenmeli (20)” ve “Ailelere yönelik eğitim seminerleri düzenlenmeli” ifadelerini kullandıkları, en az da; “Aile çocuğunu her gün değerlendirmeli (1)”, “Okul yönetimi aktif olmalı (1)”, “Aileler de değerlendirilmeli (1) ve “Bakanlık, okul, öğretmen ve veliler birlikte çalışmalı (1) ifadelerini söyledikleri görülmektedir.

“Ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için neler yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerden 17-E-3 kodlu öğrenci “Aile çocuk hakkında bilinçlendirilmeli.”, 4-K-2 kodlu öğrenci “Ailelerle sık sık toplantılar yapılmalıdır.” ve 21-K-2 kodlu öğrenci “Çocukların ödevlerini yaptıktan sonra ailelerine gösterip imzalatmasını isteyerek, onların derslerde aileden yardım almalarını sağladım.” şeklinde ifade etmişlerdir.

8. “ Bu süreçte ailelerin sizden beklentileri ne olabilir?” sorusuna verilen cevaplar:

Tablo 10. Bu süreçte ailelerin öğretmenlerden beklentilerinin neler olabileceğine ilişkin öğretmen görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	İyi eğitim verilmesi	49
2	Çocuğa ilgi gösterilmesi	25
3	Ailelerin bilgilendirmesi	25
4	İletişim halinde olunması	17
5	Anlaş ve hoşgörölü davranılması	16
6	Okul-aile işbirliğinin sağlanması	14
7	Çocuğa rehberlik edilmesi	12
8	İyi bir öğretmen olabilmek	12
9	Çocuğu tanıma	11
10	Ailelere yardım etme	7
11	Çocuğun sosyal gelişimini artırma	6
12	Çocuğa okulu sevdirme	3
13	Tarafsız davranma	3
14	Mutlu birey olma ve çocukları bu yönde yetiştirme	2
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“Bu süreçte ailelerin sizden beklentileri ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar 14 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “iyi eğitim (49)”, “ilgi (25)” ve “bilgilendirme (25)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “mutlu birey (2)”, “okulu sevdirme (3)”, tarafsızlık (3) ifadelerini söyledikleri görülmektedir.

“Bu süreçte ailelerin sizden beklentileri ne olabilir?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerden 24-K-4 kodlu öğrenci “Çocuk için iyi bir eğitim verilmesini beklerler.”, 5-K-2 kodlu öğrenci “Öğrencilerle yakından ilgilenmemizi beklerler.”, 5-K-4 kodlu öğrenci “Öğrenmelerden yaşantılardan onlara bahsetmemizi,

bilgilendirmemizi bekleyebilirler.”, 4-K-3 kodlu öğrenci “Velilerle işbirliği içerisine girmemi.”, 40-E-4 kodlu öğrenci “Öğrenciye karşı anlayışlı ve hoşgörülü olmamızı beklerler.”, 38-K-1 kodlu öğrenci “İşimi en iyi şekilde yapmamı iyi bir öğretmen olmamı beklerler.”, 40-K-3 kodlu öğrenci “Kısaca hem aileye hem çocuğa rehberlik yapmamı beklerler.” ve 4-K-1 kodlu öğrenci “Çocuklarını her yönüyle iyi tanımam olabilir.” şeklinde ifade etmişlerdir.

9. “Bu süreçte sizin ailelerden beklentileriniz neler olabilir?” sorusuna verilen cevaplar:

Tablo 11. Bu süreçte sizin ailelerin öğretmenlerden beklentilerinin neler olabileceğine yönelik öğretmen görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Çocuklarına karşı ilgili olma	53
2	Çocuğu destekleme (rehberlik etme)	43
3	Anlayışlı/duyarlı olma	34
4	Öğretmenle sık sık görüşme yapma	24
5	Aktif rol üstlenme	24
6	Okul öğrenmelerini ve öğretmeni destekleme	20
7	İşbirliği yapma	14
8	Okulu sık sık ziyaret etme	12
9	Sorumluluk alma	9
10	Çocuklara uygun ortam oluşturma	7
11	Bilinçli davranma	6
12	Etkinliklere katılma	6
13	Çocuklarını iyi tanıma	5
14	Ev ödevlerini birlikte yapma	5
15	Çocuklarıyla okul günü hakkında konuşma	3
16	Çocuklara zaman ayırma	3
17	Kendilerini geliştirme	3
18	Çocuğu başkalarıyla kıyaslamama	2
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“Bu süreçte sizin ailelerden beklentileriniz neler olabilir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar onsekiz başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “Çocuklarına karşı ilgili olma (53)”, “Çocuğu destekleme (rehberlik etme) (43)”, “Anlayışlı/duyarlı olma (34)”, “Öğretmenle sık sık görüşme yapma (24)” ve “Aktif rol üstlenme (24)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “Çocuğu başkalarıyla kıyaslamama (2)”, “Kendilerini geliştirme (3)”, “Çocuklara zaman ayırma (3) ve “Çocuklarıyla okul günü hakkında konuşma (3) ifadelerini söyledikleri görülmektedir.

“Bu süreçte sizin ailelerden beklentileriniz neler olabilir?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden 22-K-3 kodlu öğrenci “Öğrencilere gereken ilgiyi göstermeleri gerekir Bana da destek olmalarını beklerim.”, 40-K-4 kodlu öğrenci “Çocuklarına karşı daha ilgili olmaları.”, 6-K-2 kodlu öğrenci “Çocukların eğitimine karşı ilgili olmalılar. Onların her an yanında olduğunu hissettirmelidirler.”, 11-E-4 kodlu öğrenci

“Duyarlılık ve hassasiyet beklerim.”, 39-K-2 kodlu öğrenci “Öğretmenler çağırılmadan kendilerinin gelmesini, öğretmenlere yardımcı olarak işbirliğiyle öğrenme ortamını gerçekleştirmelerini beklerim.”, 41-K-2 kodlu öğrenci “Çocukların her zaman yanında olmaları, onların özgüvenlerini kırmamalı, sürekli motive etmeli, çalışma isteği kazandırmalıdır.”, 12-E-2 kodlu öğrenci “Çocuklarının her zaman yanında olup bütün eksiklerini tamamlamaları, çocuklarını benimle birlikte dayanışma halinde eğitime uygun hale getirmeleri olacaktır.”, 10-K-2 kodlu öğrenci “Okulda yapılan herşeyi çocuğa anlattırılmalı, ev ödevlerini birlikte yapmalı, onlara yardım etmelidir.” ve 24-K-3 kodlu öğrenci “Okulda yapılan etkinliklere katılmalarını beklerim” şeklinde ifade etmişlerdir.

10. “Etkili bir okul aile işbirliği için okul dışında neler yapılabilir?” sorusuna verilen cevaplar:

Tablo 12. Etkili bir okul aile işbirliği için okul dışında neler yapılabileceğine ilişkin öğretmen görüşleri

Sırası	İfadeler	f
1	Geziler düzenlenebilir	41
2	Piknikler düzenlenebilir	37
3	Sosyal etkinlikler yapılabilir	31
4	Aile ziyaretleri yapılabilir	28
5	Toplantılar düzenlenebilir	24
6	Seminerler düzenlenebilir	15
7	Tiyatro, sinema gidilebilir	13
8	Yemek organizasyonu düzenlenebilir	10
9	Sergilere gidilebilir	8
10	Teknolojik araçlarla iletişim sağlanabilir	5
11	Kermesler düzenlenebilir	4
Sorulara Cevap Veren Öğrenci Sayısı		172

“Etkili bir okul aile işbirliği için okul dışında neler yapılabilir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar 11 başlık altında toplanmıştır. Öğrencilerin bu soruyu açıklarken sırasıyla en çok; “gezi (41)”, “piknik (37)” ve “sosyal etkinlik (31)” ifadelerini kullandıkları, en az da; “kermes (4)”, “teknolojik araçlarla iletişim (5)”, “sergi (8)” ifadelerini söyledikleri görülmektedir.

“Etkili bir okul aile işbirliği için okul dışında neler yapılabilir?” sorusuna verilen cevaplarla ilgili öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinden 13-K-1 kodlu öğrenci “Ailelerin de katılacağı geziler organize edilebilir.”, 33-K-4 kodlu öğrenci “Piknik gibi etkinlikler düzenleyerek öğrencilerin yoğun ortamdan kurtulması sağlanır.”, 27-K-1 kodlu öğrenci “Okul dışında ailelerle sosyal aktiviteler yapılabilir.”, 31-E-4 kodlu öğrenci “Ev ziyaretleri düzenlenebilir.”, 39-K-2 kodlu öğrenci “Geziler, toplantılar, ev ziyaretleri yapılabilir.”, 40-K-2 kodlu öğrenci “Belirli günlerde bir araya gelerek veya bu mümkün değilse internet, telefon gibi yollarla haberleşerek bu konuda bilgi alışverişi yapılabilir.” ve 12-K-1 kodlu öğrenci “Belirli zamanlarda toplanılarak, görüş birliği içerisinde bir takım uygulamalar yapılabilir” şeklinde ifade etmişlerdir.

5. Sonuçlar

Yapılan bu çalışmada sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerine etkin katılımlarına yönelik görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda sınıf öğretmenliği öğrencilerine açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama aracı uygulanmıştır. Ulaşılan bulgular doğrultusunda araştırmanın sonuçları aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

1. Sınıf öğretmenliği öğrencileri “Ailenin eğitim sürecine katılımından ne anlıyorsunuz?” sorusuna çocuğu destekleme, okul-aile işbirliği (eğitim sürecine etkin katılım) ve çocuğa yardım şeklinde belirtmişlerdir.
2. “Aileler çocuklarının eğitim süreçlerine niçin katılmalıdırlar?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar aile desteği, etkili eğitim ve öğrenci başarısı olarak belirlenmiştir.
3. “Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldınız?” sorusuna aldım diyen öğrencilerin verdikleri cevaplar Öğretim dersleri ile eğitim bilimleri derslerinde bahsedildi, Eğitim Psikolojisi dersinde bahsedildi ve Erken Çocukluk Eğitimi dersinde bahsedildi şeklinde belirlenmiştir. Bununla birlikte bu öğrencilerin büyük çoğunluğu bu konu ile ilgili doğrudan bir ders almadıklarını da ifade etmişler. Ayrıca bu soruya uygun eğitim aldığını söyleyen öğrenciler kadar, almadıklarını belirten öğrenciler de vardır.
4. “Öğretmen adayı olarak ailenin çocuklarının eğitim süreçlerine evde, okulda ve okul dışında bilinçli olarak katılmaları noktasında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin toplantı, işbirliği ve ev ödevleri ifadelerini kullandıkları görülmektedir.
5. “Şu anki durumunuzu göz önünde bulundurarak ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımını sağlamada kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre öğrencilerden 60’ı kendini yeterli gördüğünü ifade etmektedir. Bununla birlikte 82 öğrenci kendini yetersiz gördüğünü ifade etmişlerdir. Ayrıca kararsızım diyen öğrencilerin sayısının 30 olduğu belirlenmiştir.
6. “İleride öğretmenliğe başladığınızda ailelerin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için nelere ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre ailenin bilgilendirilmesi ve eğitimi, ailenin duyarlı ve bilinçli olması ve veli toplantıları ifadelerini kullandıkları görülmektedir.
7. “Ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için neler yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre aileler bilgilendirilmeli, toplantılar (veli toplantıları) düzenlenmeli, aile katılımlı etkinlikler düzenlenmeli ve ailelere yönelik eğitim seminerleri düzenlenmeli ifadelerini kullandıkları görülmektedir.
8. “Bu süreçte ailelerin sizden beklentileri ne olabilir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre iyi eğitim, ilgi ve bilgilendirme ifadelerini kullandıkları görülmektedir.

9. “Bu süreçte sizin ailelerden beklentileriniz neler olabilir?” sorusuna öğrencilerin, çocuklarına karşı ilgili olma, çocuğu destekleme (rehberlik etme), anlayışlı/duyarlı olma, öğretmenle sık sık görüşme yapma ve aktif rol üstlenme ifadelerini kullandıkları belirlenmiştir.

10. “Etkili bir okul aile işbirliği için okul dışında neler yapılabilir?” sorusuna öğrencilerin gezi, piknik ve sosyal etkinlik ifadelerini kullandıkları, görülmektedir.

6. Öneriler

1. “Üniversite eğitim sürecinde, ailenin çocuğun eğitim sürecine etkin katılımına yönelik nasıl bir eğitim aldınız?” sorusuna böyle bir eğitim almadım şeklinde cevaplandırılanların çalışma grubunun 2/3’nü oluşturuyor olması ve aldım diyen öğrencilerin de bu eğitimi öğretmen dersleri ile eğitim bilimleri derslerinde bahsedildi şeklindeki cevaplamaları ile “Şu anki durumunuzu göz önünde bulundurarak ailenin çocuğun eğitim sürecine katılımını sağlamada kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna öğrencilerden 82’sinin kendini yetersiz görmesi ve kararsızım diyen öğrencilerin sayısının 30 olması, sınıf öğretmenliği anabilim dallarında ailenin eğitim sürecine ile ilgili yeterli bir eğitimin verilmediği sonucunu ortaya çıkarabilir. Bu nedenle sınıf öğretmenliği anabilim dallarında ailenin eğitim sürecindeki yeri ile ilgili bir seçmeli ders veya öğretmen dersleri içinde bu konuyla ilgili bölümler önerilebilir.

2. “İleride öğretmenliğe başladığınızda ailelerin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için nelere ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplara göre ailenin bilgilendirilmesi ve eğitimi, ailenin duyarlı ve bilinçli olması ve veli toplantıları ifadelerini kullandıkları görülmektedir. Yine “Ailenin çocuklarının eğitimlerine daha etkin katılabilmelerini sağlamak için neler yapılması gerektiğine inanıyorsunuz?” sorusuna öğrencilerin aileler bilgilendirilmeli, veli toplantıları düzenlenmeli, aile katılımlı etkinlikler düzenlenmeli ve ailelere yönelik eğitim seminerleri düzenlenmeli ifadelerini kullandıkları görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak, ailelerin bilgilendirilmesi ve ailelerden daha fazla destek görmek için eğitim seminerleri düzenlenmesi önerilmektedir.

3. Araştırma sonuçları çalışmaya katılan öğretmen adaylarının aile, okul ve toplum işbirliğini ön plana çıkaran okul dışı faaliyetlerin çok da farkında olmadıklarını göstermiştir. Bu doğrultuda özellikle çocuğun eğitim başarısını artırmada ve aile, okul ve toplum arasındaki işbirliği sinerjisini artırmada büyük öneme sahip olan okul dışı etkinliklerin geliştirilmesi, planlanması organize edilmesi ve uygulanması konularına yönelik öğretmen adaylarının farkındalıkları artırılabilir ve buna yönelik öğretmen eğitim programlarında güncellemeler yapılabilir ve deneyimli öğretmenlere yönelik de mesleki gelişim seminerleri düzenlenebilir.

4. Diğer bir önemli nokta ise çalışmaya katılan öğretmen adaylarının ifadeleri doğrultusunda özellikle okul öncesi ve okulun ilk yıllarındaki çocukların gelişim özellikleri hakkında doğru bilgiye sahip olmadıkları ve bu doğrultuda ailenin etkin katılımına yönelik belirttikleri görüşlerinde kısır bir döngüyü sergilediği ve yeterli ve doğru bir bakış açısını yansıtmadığı görülmüştür. Bu anlamda öğretmen adaylarının eksikliklerini giderilmesi ve hangi yaş çocuğuna ailenin nasıl bir katkı sağlaması yönünde farkındalıklarının artırılması

gerekmektedir. Bunun sonu olarak ileriki meslek yaşamlarında ailelere daha bilinçli bir destek sağlayabilirler.

7. Sınırlılıklar

Bu çalışma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören sınıf öğretmeni adayları ile gerçekleştirilmiştir. Dolayısı bu durum elde edilen sonuçların genellenebilirliğini sınırlandırmıştır. Yapılacak sonraki araştırmalarda detaylandırılmış anket formları ile daha büyük örneklemelerden nicel veriler toplanarak araştırmanın genellenebilirliğine ve daha güvenilir veriler elde edilmesine katkıda bulunulabilir. Bu araştırmada diğer önemli bir sınırlılık olarak ise verinin probleme taraf olan sadece bir gruptan toplanması gösterilebilir. Böyle bir çalışma konusunun araştırılmasında sürece aileler ve öğrenciler de dâhil edilerek daha geçerli bulguların elde edilme olanağı oluşturulabilir.

Kaynaklar

- Akyol, H. (2010). Okuryazarlığın başlangıcı ve gelişimi. L.S. Uzun ve Ü. Bozkurt. (Editörler). *Türkçe öğretiminde güncel tartışmalar*. TÖMER. ss. 205-216.
- Akyol, H., Yıldırım, K. (2012). Resimli çocuk kitaplarının okul öncesi dönemde okuma ve yazma sürecine katkıları. *Eğitimci*, 16, 40, 43.
- Cresswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (2nd ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, 39, 124-130.
- Duke, N.K., & Purcell-Gates, V. (2003). Genres at home and at school: Bridging the known the new. *The Reading Teacher*, 57, 30-37.
- Foster, M. A., Lambert, R., Abbott-Shim, M., McCarty, F., & Franze, S. (2005). A model of home learning environment and social risk factors in relation to children's emergent literacy and social outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 20, 13-36.
- Kindervater, T. (2010). Models of parent involvement. *The Reading Teacher*, 63, 610-612.
- Kohl, H., and Zipes, J.D. (1996). *Should we burn Babar? Essays on children's literature and the power of stories*. New York: The New Press.
- National Center for Educational Statistics. (1996). *National household education survey*. Retrieved from <http://nces.ed.gov/nhes>
- National Institute on Media and the Family. (1999). *National survey of family media habits, knowledge, and attitudes*. Minneapolis, MN: Author.
- O'Donnell, K. (2008). *Parents' Reports of the School Readiness of Young Children from the National Household Education Surveys Program of 2007* (NCES 2008-051). National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. Washington, DC.
- Padak, N.D., & Rasinski, T.V. (2010). Welcoming schools: Small changes that can make a big difference. *The Reading Teacher*, 64, 294-297.
- Parent Teacher Association. (2009). *PTA national standards for family-school partnerships: An implementation guide*. Chicago: Author.
- Weiss, H. B., Caspe, M., & Lopez, M. E. (2006). *Family involvement in early childhood education* (Family Involvement Research Digest). Cambridge, MA: Harvard Family Research Project. Retrieved March 14, 2013 from <http://www.hfrp.org/family-involvement/publications-resources/family-involvement-in-early-childhood-education>.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, K. (2010). *İş birlikli öğrenme yönteminin okumaya ilişkin bazı değişkenler üzerindeki etkisi ve yöntemle ilişkin öğrenci-veli görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9, 79-92.
- Yin, R. K. (2003). *Applications of case study research* (2nd ed.). California: Sage Publications.
- Zeece, P.D. (2003). The personal value of literature finding books children love. *Early Childhood Education Journal*, 31, 133-138.